

❑ **Hər il aprelin 4-ü gələndə daxilimdəki xatirələr vərəqlənir. Aprelin 3-dən 4-nə keçən gecə, həyatın 23.45-24.00 arası, 15 dəqiqəlik anı gözümə yenidən canlanır. Mən ilk dəfəydi ki, insanın həyatla vidalaşdığını görürdüm. Ona görə də sənəbəsanəyə yaddaşıma həkk olunub.**



Həmin gecə atam çox narahat idi. Saat 22.50-də dedi ki, mən getdim yatmağa. Keçdi yataq otağına. Biz isə böyük otaqda televizora baxırdıq. 15 dəqiqə keçmişdi ki, qapını taqıldatdı. “Yatmamırsız ki?” soruşdu. Dedik ki, yox. İçəri keçib kreslodə oturdu. Televizora baxmağa başladı. Nəvələrini soruşdu. Dedik ki, imtahana hazırlaşırlar. Başladı yol-daşıma açıqlanmağa ki, uşaqlara çox zülm eləmə. Əsas onların ali məktəbə daxil olmaqları deyil, taleləri gözəl olsun. Sonra qızları da səslədi. Suğraya dedi ki, saçımı dara, Bəyim isə belini oxvalamağa başladı. Haradasa 23.40-a qədər bizimlə oturdu. Sonra “siz də iş adamısınız, dincəlin. Mən getdim yatmağa” dedi. Yataq otağına keçdi. 5 dəqiqə keçmişdi ki, səsinə eşitdim. Birçə “Mahir” deyər qışqırdı. Yataq otağına qaçdıq. Gördüm ki, xırıldayır. Özündə deyil. Rəngi bomboz idi. Soyqur tər basmışdı. Köməkləşib oturdıq. Yoldaşım tez təzyiqini ölçdü və hönkürdü.

Amma yenə də ümidimi üzüməmişdim. “Təcili yardım” yolda idi. Atamsa başını çiynimə qoyub donmuşdu. Yoldaşım, qızlarım özlərini itirmişdilər. Yataq xəstəsi olan anamsa “Qabil, Qabil” deyib ağlayırdı. Biz ikimiz isə sakit idik. O, yatmışdı, mən isə onu ayılmaqdan qorxaraq nə cıncırımı çıxarırdı, nə də tərpənmirdim. Bu onun arzuladığı ölüm idi. Həyatda nəyi arzu eləmişdisə, olmuşdu. Ölümü də öz istəyinə uyğun gəlirdi. Həyat

yoldaşının, oğlunun, gəlininin və nəvələrinin əhatəsində. Ölümün də xoşbəxti olarmış.

### İki ay yarım əvvəl

15 yanvar 2007-ci ildə, ədəbiyyata eyni vaxtda qədəm basdığı Xalq şairi Nəbi Xəzri rəhmətə getdi. O ədəbi nəsiləndən qaldı ikisi – Bəxtiyar Vahabzadə və Qabil. Vida mərasimində həmkarım, AzTV-nin müxbiri Firuzə Nadir atamdan müsahibə almışdı: “Belə bir deyim var: “Nəslimin yarpaq tökümlü başladı. Mən isə deyirəm. Nəslimin yarpaq tökümlü başa çatır”.

### Ay yarım əvvəl

2007-ci il fevralın 13-də Prezident İlham Əliyev atama “İstiqlal” ordenini təqdim etdi. Təqdimat mərasimindən sonra atam hamının yanında Prezidentdən üç xahiş etdi. Yazıçı və şairlərə təqaüdlərin verilməsi, yaradıcılıq evinin yenidən qurulması və...

Üçüncü xahişin əgər video-yazısını görməsəydim, heç vaxt inanmazdım: “Biz bir də heç vaxt görüşməyəcəyik...” giriş sözündən sonra məni cənab Prezidentə tapşırdı. Bu, onun xarakterinə uyğun deyildi. Amma, deyəsən ölümünün yaxınlaşdığını hiss edirdi. Sonda xatirə şəklində çəkirdəndə ərkəyə bir də müraciət etdi. Bu, Prezidentə yox, daha çox dostu Heydər Əliyevin oğluna edilən müraciət idi.

Çox səmimi şəkildə gülüşüb ayrıldılar.

### Bir ay əvvəl

2007-nin fevralında artıq növbəti kitabı (həm də son) çapa hazır idi. Adını da “Ömrün gecə qatırı” qoymuşdu.

**Çaqqıldayır təkərlər,  
Relslərin calağında  
Keçir gecə qatırı,  
Yanır qırmızı işıq  
Zülmətin qucağında.  
Heydər düşür paravoz,**

ailəmizin dostu, fotoqraf Dilavər Nəcəfovla əlaqə saxladım. Onun da əlində iş olduğundan ləngiyirdi. Atam isə hövsələsizin biri, kostyumunu da geyinib oturmuşdu. Hava da qaraldığından fotoatəlye bağlana bilirdi. Nəhayət, Dilavərlə içəri girdik. Yaman əsəbi idi. Fotoatəlye deyib durmuşdu. Yaxşı ki, Dilavəri tanıyırdı. Yoxsa işimiz lap ağır olacaqdı. Bu dəm qaynım Ramiz də yoldaşı ilə gəlirdi. Həmin gün

kartofu görəndə o saat “balıq” da alaydın da...” dedi. İzah etdim ki, mən balıq məhsullarını yalnız tanışdan alıram. O da məsləhət bilmədi. “Pulun qaldı?” deyər soruşdu. “Bir-iki “şirvan” cavab verdim. Üç dənə yüzlik dolları mənə uzatdı ki, “get bunları xırdala gətir”. “Sabah gedərəm də...” dedim. “Yox, indi get. Səbaha çıxmaya bilərəm. Mən indi istəyirəm” deyər ısrar elədi.

ilaxır. Amma...

Səhər tezdən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov gəlirdi. Atamın xətrini çox istəyirdi. İndi də onu yaddan çıxarmır. Başladı ətrafındakı şəxslərə göstərişlər verməyə. Onlardan yalnız Mənzil-Kommunal Departamentinin sədri Ənvər müəllimi və Ticarət Departamentinin sədri Ramiz müəllimi tanıyırdım. Yaxınlaşıb nəsə söz demək istəyirdim ki, Hacıbala



gəlir” dedi. Onda bildim ki, dəfn mərasimini niyə bir gün gecikdiribləmiş. Təhlükəsizlik tədbirləri ilə əlaqədar. Bu, mənimçün gözlənilməz oldu. Düzünü desəm möhtərəm Prezidentimizin gələcəyini gözləyirdim. Gözüm qapıda qalmışdı.

Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Baş nazir Artur Rəsizadə və Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevlə birlikdə zala daxil olan Prezident səhnəyə qalxıb, fəxrli qarovulda dayandı. Tabutun önündə son ehtiramını bildirdi. Sonra mənə və ailə üzvlərimə başsağlığı verdi. Yanaşı ayləşdik. Özümü saxlaya bilməyib hönkürdüm. Əlini çiynimə qoyub, birçə söz dedi: “Səni başa düşürəm”.

40 mərasimi başa çatandan sonra oğulluq borcumun növbəti mərhələsinə keçdim. Qəbirüstü abidənin götürülməsi. Qısa deyim. Birinci təklif Hacıbala Abutalıbovdan gəlirdi: “İcazə ver dostumun qəbrinin üstünü mən götürürəm. Büstünü qoydurum”. Elə də oldu. Bu oğulluq borcumu da Hacıbala müəllim yerinə yetirdi..

### Əbədləşən xatirə

Xatirə. Ölən insanın yaşaması. Bu, uzun, daha dəqiq desək, sonsuz prosesdir. Bəzən heç övladlardan da asılı deyil. Bu missiyanı xalq həyata keçirir. Çünki əsl sənətkar ürəklərdə yaşamaqlıdır. Övladın üzərinə isə o vəzifə düşür ki, bu işi həm davam etdirsən, həm də öz övladlarına miras qoysun. Çünki yaradıcı insanlardan qalan miras təkcə ev, maşın, varidat deyil. Əsl varidat onların yaradıcılığıdır. Bilmirəm öhdəsindən gəlirəm, ya yox? Amma Qabili sevnələr mənəndən daha artıq iş görüblər.

**Saysız şeir içində adi şeirsən,  
Ancaq nə şərikin,  
nə ortağın var.  
Böyük bir axında  
üzüb gedirsən,  
Xırdaca gəmisən,  
öz bayrağın var.**

Qabil öz şeirlərini gəmiyə bənzətməmişdi. Bu, bir poetik bənzətmə idi. Sadəcə söz. Amma bunun nə vaxtsa reallığa dönəcəyinə inanırdım. İndi atamın adını daşıyan “Şair QABİL” adlı neft tankeri dünya sularında üzür. Bu da “Palmali” şirkətlər qrupunun prezidenti Mubəriz Mənsimovun və vitse-prezidenti İbrahim Nəbioglunun Qabilə mənavi oğulluq ehtiramlarıydı.

### Son

Bu qədər, ey Qabili yaddan çıxarmayanlar. İctimai Televiziya da “Azərbaycan əsgəri” şeirinin klipinə baxanda köks ötürənlər, cəmiyyətdə kiminsə yerinin dəyişib düşdüyünü görüb, sadəcə “şair Qabil demişkən, “Səhv düşəndə yerimiz” söyləyənlər, mənim təxəllüsümdə Qabil adını görüb yazını oxuyanlar, oxuyandan sonra ya “ot kökü üstə bitir”, ya da “oddan kül törəyib” deyənlər! Atam Qabilin vəfatından 10 il ötdü. Bu 10 ildə Qabilə mənəndən artıq oğulluq edənləri qeyd etdim. Bu yazımla həmin mənavi varislərə bir daha minnətdarlığımı çatdırmağı qanuni varis kimi özümə borc saydım. Sağ olsunlar! Xalqımız sağ olsun!

**Mahir QABİLOĞLU,  
yazıçı-publist**

# Ötən illərin xatirəti



**İnitili fit çalır.  
Gedir ömrün qatırı,  
Dayanacağa az qalır...**

Kitabın bütün xərçini də dostu Hacıbala Abutalıbov öz üzərinə götürmüşdü. Qalmışdı şəkil.

- Mahir, bilirsən də... Mən bütün kitablarıma yeni şəkil verirəm. Gedək. Səninlə də şəkil çəkdirərik. Çoxdandır şəkil çəkdirmirik.

- Gedərik də... - deyər cavab verdim.

- “Gedərik də...” yox, bu gün işdən qaç, gedək.

Nə qədər istəsəm də səbaha saxlayım, alınmadı. Bir yerdə şəkil çəkdirmək ənənəmiz vardı. Hər il dekabrın 4-də, mənim ad günümdə. Amma əsgərliyə gedəndən sonra bu ənənə pozulmuşdu.

Dalbadal cib telefonuma zəng elədi ki, gəl. Mənim sə, planım tam başqa idi. Fotoatəlyeyə getsəydik, 3-4 şəkil çəkdirəcəkdik. Ona görə də

Dilavər bizim ailəvi 100-dən çox şəklimizi çəkdi. Atamın ölüm gününə isə son demə, cəmi bir ay qalmışdı. Yox, ürəyimə heç nə dammamışdı. Sadəcə, kitabı bəhanə eləmişdim.

### Ölüm günü

Aprelin 3-ü. Bu, başqa bir mövzudur. Sadəcə, bir məqamı qeyd etmək istəyirəm. Bugünə qədər “balıq” (hissə verilmiş osetrin) yeyə bilmirəm. Hər dəfə “balıq” görəndə bir peşmanlıq hissi keçirirəm. Həmin gün bazara göndərdi məni. Ənənəvi bazarlıq. Bilirdim ki, nə istəyə bilərəm, alırdım. Pulunu da özü verirdi. Təzə kartof çıxmışdı. Lap balacalarından seçib aldım. Balıq dükanının yanından keçəndə “balıq” almaq istədim. Heç vaxt almamışdım. Özü də istəməmişdi. Amma təzə kartofun qızartması ilə dəyimgildə yeyəndə ləzzət eləmişdi. Satıcı gözü ilə işarə elədi ki, məsləhət deyil. Mən də almadım. Evə girəndə, təzə

### ... Artıq gec idi

... “Təcili yardım” özünü çatdırdı. Amma ümid sonda üzülər, – deyiblər. Həkimlər daha nələr eləmədilər. İynə vurdular, ürəyin massajı, elektroşok, daha nələr. Anlayırdım ki, artıq gecdir. Amma dinnirdim. Bəlkə...

Həkim briqadası da, deyəsən mənim qərarımı gözləyirdi. Allah isə qərarımı vermişdi.

- Həkim, deyəsən...

- Bəli.

- Sağ olun.

Qaldım tək. Gecənin qaranlığı. ANS-in “Xəbərci” proqramının rəhbəri, həmkarım Afət Telmanqızına zəng etdim. Dərdimə ilk şərik o oldu. Atam ilk dəfə “pristup”la xəstəxanaya düşəndə də Afət, ANS mənə dəstək olmuşdu.

Dərhal çəkiliş qrupu göndərdi. Səhər isə ANS-in efirindən hamı xəbər tutdu. Bütün televiziya, mətbuat, saytlar, bir sözlə, həmkarlarım dərdimə şərik oldular. Gec də olsa, hamısına ailəmiz adından minnətdarlıq.

### Oğulluq borcu

Son oğulluq borcu övladlar üçün valideynin ölüm günündən başlayır. İl mərasimində də başa çatır. Yaradıcı insanların uşaqları üçünsə bu sonsuzluğa qədər uzanır. Çünki yaradıcı insanlar digərlərindən fərqlənirlər.

Qaydalara görə, mən həkimdən kağız almalıydım, sonra qəbir yeri danışmalıydım. El-oba gələcəkdə - iki dənə çadır qurdurmalıydım. Və sairə, və